

Uitleg

Musée | de | Flandre

Entre
Rubens
et
Van Dyck

Gaspar de
CRAYER

30 juin →
4 novembre
2018

Cassel

museedeflandre.lenord.fr

Cette exposition est reconnue
d'intérêt national par
le ministère de la Culture/
Direction générale des patrimoines/
Service des musées de France.
Elle bénéficie à ce titre
d'un soutien financier
exceptionnel de l'État.

3 hauts-de-france

Nord
le Département
lenord.fr

Tussen Rubens en Van Dyck Gaspar de CRAYER

1.1

Jacob JORDAENS (Antwerpen, 1593-1678), toegeschreven aan

Portret van Gaspar de Crayer

Omstreeks 1640
Olieverf op doek

Privécollectie

Op het hoogtepunt van zijn kunst, als hij zo'n vijftig jaar oud is, wordt de Crayer door Antoon van Dyck vereeuwigd in een eerste portret, dat nu wordt bewaard bij de collecties van de Prins van Liechtenstein (Wenen). Dit schilderij zou een reprise zijn door Jacob Jordaens, die trouw blijft aan het werk van van Dyck. Het model beroert door zijn allure en zijn lichaamstaal.

1.2

Antoon VAN DYCK (Antwerpen, 1599 - Londen, 1641), naar
Paulus PONTIUS (Antwerpen, 1603-1685)

Portret van Gaspar de Crayer

Burijngravure

Antwerpen, Museum Plantin-Moretus/Collectie Prentenkabinet - UNESCO-
werelderfgoed

1.3

Antoon VAN DYCK (Antwerpen, 1599 - Londen, 1641), naar
Jacob NEEFS (Antwerpen, 1610 - na 1660)

Portret van Gaspar de Crayer

Tussen 1641 en 1649
Buriijngravure

Antwerpen, Museum Plantin-Moretus/Collectie Prentenkabinet - UNESCO-
werelderfgoed

1.4

Lucas FAYDHERBE (Mechelen, 1617-1697), toegeschreven aan

Gaspar de Crayer (1584-1669), schilder

Op de medaille: "PHILIP. III (?) HISPANIARIA. REX. »
Omstreeks 1640 ? - Terracotta

Amsterdam, Rijksmuseum

1.5

Frans HOGENBERG (Mechelen, 1535 – Keulen, 1590)

Uitzicht op de stad Antwerpen en de citadel

1572
Gravure

Antwerpen, Museum Plantin-Moretus/Collectie Prentenkabinet - UNESCO-
werelderfgoed

1.6

François JOLLAIN (1660-1735)

Brussel - Weids uitzicht

1680-1690
Gravure

Parijs, Bibliothèque nationale de France, afdeling Kaarten en Plannen

1.7

Georg BRAUN (Keulen, 1541-1622)

Théâtre des Cités du Monde

1579, Keulen - Geaquarelleerde gravure

Saint-Omer, Bibliothèque d'Agglomération

1.8

Gaspar de CRAYER

Aanbidding door de Drie Wijzen met zelfportret van Gaspar de Crayer

1609-1619
Olieverf op doek

Kortrijk, Sint-Maartenskerk

Dit jeugdwerk is geïnspireerd door het schilderij van Rubens over hetzelfde onderwerp. Het is een fries van monumentale personages naar het voorbeeld van de meester: Christus, links, is omringd door Maria en Jozef, die de Drie Wijzen ontvangen. Dit schilderij is uitzonderlijk omdat het tot nog toe enige gekende portret van Gaspar de Crayer bevat. Het perspectief wordt rechts gesloten door de jonge schilder, die, in rugaanzicht en getooid met een baret met veer, de toeschouwer aankijkt.

Peter-Paul Rubens (1577-1640), *De aanbidding door de koningen*, 1609, h/t, Madrid, Museo Nacional del Prado / © Museo Nacional del Prado, Dist. RMN-GP / afbeelding van het Prado

2.1

Gaspar de CRAYER

Nood Gods met de portretten van burgemeester Henric van Dongelberghe en zijn echtgenote Adrienne Borluut

Omstreeks 1627 - Rechts onderaan gesigneerd
Olieverf op hout

Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

Dit werk illustreert de twee genres waarin Gaspar de Crayer uitmuntte: de portretkunst en de religieuze schilderkunst. Ridder Henric van Dongelberghe (burgemeester van Brussel) en zijn echtgenote worden voorgesteld, knielend en biddend aan de voeten van de dode Christus, met naast Hem de Maagd Maria en de Heilige Johannes. Vooral de kwaliteit van de gelaatsuitdrukkingen van de personages trekken de aandacht. De theatrale inscenering waarbij de klemtoon ligt op het lijden dat Jezus heeft ondergaan, dwingt de gelovige tot bezinning en mededogen.

2.2

Gaspar de CRAYER

De Annunciatie

Omstreeks 1617 - Olieverf op doek
Kortrijk, Onze-Lieve-Vrouwekerk

2.3

Gaspar de CRAYER

De Visitatie

Omstreeks 1617 - Olieverf op doek
Kortrijk, Onze-Lieve-Vrouwekerk

2.4

Gaspar de CRAYER

Onze-Lieve-Vrouw met Kind en kanunnik Jan van Calendries

1634 - Rechts onderaan gesigneerd en gedateerd
Olieverf op hout

Dendermonde, Onze-Lieve-Vrouwekerk

Kanunnik Jan van Calendries wordt voorgesteld, knielend aan de voeten van de Heilige Maagd met Kind, die iets hoger zit. Ongetwijfeld hoopt hij zo gemakkelijker in het Paradijs te geraken. Geen enkel gebaar, geen enkele blik verbindt hem met Maria of haar Zoon. Alle personages hebben zich in hun respectieve wereld teruggetrokken. De zeer zuivere inscenering is bij De Crayer weinig gebruikelijk, die met dit werk zijn enige Maagd met Kind, met één enkele schenker, signeert.

2.5

Gaspar de CRAYER

De vrouw en vrienden van Job drijven de spot met hem

1619 - Rechts onderaan gesigneerd en gedateerd
Olieverf op doek

Toulouse, Musée des Augustins

Gaspar de Crayer schildert dit doek voor de Sint-Baafskathedraal van Gent en laat zich daarvoor inspireren door het *Retabel van Sint-Job* van Rubens, dat verloren is gegaan. De Duivel laat de vrome Job tal van beproevingen doorstaan: zijn huis stort in, waardoor zijn kinderen omkomen, hij wordt ziek en zijn vrouw en zijn drie vrienden drijven de spot met hem. Job ondergaat dit alles lijdzaam en blijft ondanks alles bidden. Job wordt als symbool van het geloof met name genoemd tijdens pestepidemies.

2.6

Gaspar de CRAYER

Het martelaarschap van de Heilige Catharina

Omstreeks 1622
Olieverf op doek

Grenoble, Musée des Beaux-Arts

De Crayer signeert hier een van zijn meesterwerken voor de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Kortrijk. De Heilige Catharina is een prinses, wat blijkt uit de kroon en de scepter die op de trappen liggen. Ze wordt geradbraakt - op de voorgrond is een fragment van het rad te zien - maar ze overleeft en zal nu onthoofd worden. Het paardenmotief, afkomstig van Rubens, is ook op een ander retabel van de Crayer te zien: *De marteling van Sint-Kwintinus* van de kerk van Lennik.

Gaspar de Crayer, *De marteling van Sint-Kwintinus*, h/t, Lennik, Sint-Kwintinuskerk / © KIK-IRPA, Brussel

3.1

Gaspar de CRAYER

Portret van Frederick van Marselaer

Omstreeks 1617 - Olieverf op doek
Privécollectie

Als prominente figuur uit de 17e-eeuwse Brusselse politiek, laat Frederick van Marselaer een portret maken van zichzelf als prins. Hij draagt kostbare kleren en een ostentatieve halskraag. Verder pronkt hij met een zware gouden ketting waarvan het medaillon getuigt van zijn toewijding aan Onze-Lieve-Vrouw van Lorette. Voor dit staatsieportret laat Gaspar de Crayer zich inspireren door een beroemd model van Rubens - *Het portret van aartshertog Albrecht* - dat we kennen dankzij een gravure.

Jan Harmensz. Muller (1571-1627), naar Peter Paul Rubens (1577-1640), *Portret van aartshertog Albrecht van Oostenrijk*, 1615, gravure, Parijs, Bibliothèque nationale de France / © Bibliothèque nationale de France

3.2

Gaspar de CRAYER

Nicolas Triest, Graaf van Auweghem

1620 - Olieverf op doek

Cambridge, Harvard Art Museums / Fogg Museum, schenking van Samuel Sachs, W. Scott Fitz, Ernest B. Dane, Felix M. Warburg en drie anonieme schenkers

Nicolas Triest speelde als schepen een belangrijke rol in het politieke leven van Gent. Het driekwartportret van deze edelman valt op door de uitdrukingsloosheid van zijn gezicht. Net zoals voor het staatsieportret van Frederick van Marselaer,

eveneens in deze zaal, laat Gaspar de Crayer zich ook hier inspireren door modellen van Rubens.

3.3

Gaspar de CRAYER

Portret van een nobelman

Na 1620
Olieverf op doek

Göteborgs Konstmuseum

Dit schilderij onderscheidt zich van de eerste portretten van Gaspar de Crayer door het feit dat hij op de achtergrond een landschap weergeeft. Deze verandering breekt met de oorspronkelijke soberheid van de neutrale en sombere achtergronden en beklemtoont de invloed van zowel Rubens als van Dyck, die voor het staatsieportret nieuwe esthetische normen bepalen.

3.4

Gaspar de CRAYER

Portret van een vrouw met een kanten kraag

Eind jaren 1620
Olieverf op doek

Wenen, Gemäldegalerie der Akademie der bildenden Künsten

De identiteit van deze vrouw blijft een raadsel. Geen enkel opschrift of wapenschild geeft aanwijzingen over haar naam, maar haar weelderige kleding met een prachtige kraag van naaldkant en haar kostbare sieraden doen vermoeden dat ze tot een vooraanstaand geslacht behoort. Haar houding, lichtjes naar links neigend, zou kunnen veronderstellen dat er een mannelijke tegenhanger is.

3.5

Gaspar de CRAYER, toegeschreven aan

Portret van een man met een hoed en een witte halskraag Portret van een vrouw met een zwart gewaad en een waaier

1620-1630
Olieverf op hout

Antwerpen, The Phoebus Foundation

3.6

Gaspar de CRAYER

Kardinaal-Infant Ferdinand van Oostenrijk

1639
Olieverf op doek
Rechts onder het gordijn gesigneerd en gedateerd

Madrid, Museo Nacional del Prado

Vermoedelijk omstreeks 1629 schildert Gaspar de Crayer een eerste portret van een zittende Kardinaal-Infant Ferdinand van Oostenrijk (1609-1641), naar een model van Rubens. Dit werk is van latere datum en sluit meer aan bij de stijl van van Dyck. De Crayer houdt links immers ruimte vrij voor het landschap - een zeldzaam element in zijn corpus. Hij combineert in deze weergave heel vernuftig de twee missies van de gouverneur van de Nederlanden, die in kardinaalsornaat tegelijkertijd staatsman en kerkvorst is.

3.7

Gaspar de CRAYER

Portret van Filips IV van Spanje met een dwerg en een schildknaap

Omstreeks 1627 - 1630 - Olieverf op doek

Madrid, Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, Gobierno de España

Gaspar de Crayer maakte een ambitieus portret van de Spaanse vorst Filips IV, wiens autoriteit tot in Vlaanderen reikte. Volgens oude bronnen zou onze schilder de monarch nooit ontmoet hebben, wat dan de vraag doet rijzen wie voor dit portret heeft geposeerd. Mogelijk maakte hij gebruik van een miniatuur van de hand van een Spaanse schilder. In tegenstelling tot de New Yorkse versie geeft de ruimte uit op een breed landschap dat een evenwicht vormt met de aanwezige ondergeschikte personages.

3.8

Gaspar de CRAYER

Filips IV van Spanje in staatsiewapenrusting

Omstreeks 1627 - 1630

Olieverf op doek

New York, The Metropolitan Museum of Art

Dit portret van Filips IV valt op door het weelderige, gegraveerde en vergulde stalen harnas dat het lichaam van de monarch volledig bedekt. Gaspar de Crayer besteedt veel aandacht aan de complexe arabeskmotieven, die het geheel een haast niet te evenaren verfijning geven. De almacht van de soeverein wordt ook benadrukt door zijn officiersstokje, het halssnoer van de Orde van het Gulden Vlies en zijn prachtige helm getooid met dieprode veren.

4.1

Gaspar de CRAYER

De triomf van Scipio Africanus

Omstreeks 1635

Olieverf op hout

Londen, The Samuel Courtauld Trust. The Courtauld Gallery

Kardinaal-Infant Ferdinand verzoekt de Crayer om het iconografische programma van zijn Blijde Intrede in Gent, op 28 januari 1636, te verwezenlijken. Van de acht doeken die hij maakte, blijven er nog vijf over.

Deze schets van de triomf van Scipio geeft een beeld van het nu verdwenen werk.

Deze historische figuur uit de oudheid staat vooral bekend omdat hij Carthago verwoestte en Afrika veroverde; hier wordt hij voorgesteld door een vrouw getooid met een olifantenkop.

4.2

Guilielmus BECANUS (Ieper, 1608 - Leuven, 1683)

Serenissimi principis Ferdinandi [...]

Antwerpen, 1636

Gravures

Gent, universiteitsbibliotheek

Dit werk, dat in 1636 door Guilielmus Becanus werd gepubliceerd, bevat de gravures van de acht schilderijen van de hand van de Crayer ter gelegenheid van de Blijde Intrede van Ferdinand van Oostenrijk in Gent. De publicatie illustreert de gebeurtenis, waarvoor indrukwekkende, kortstondige decors werden gecreëerd.

4.3

Gaspar de CRAYER

Studie van het hoofd van een jonge moor

1631-1637

Olieverf op doek

Gent, Museum voor Schone Kunsten

De Crayer maakte een zeer uitvoerige studie, waarbij hij zich vooral concentreerde op het hoofd van een jonge moor. In de 17e eeuw werden regelmatig *tronies* gemaakt: studies van gezichten die dan in grotere werken werden gebruikt. Zo gebruikte de schilder dit model voor een van de beulen van Christus, voor zijn doek *De Kruisoprichting*, dat hij in de jaren 1630 schilderde.

Gaspar de Crayer, *De Kruisoprichting*, h/t, Rennes, Musée des Beaux-Arts / © MBA, Rennes, Dist. RMN-Grand Palais / Adélaïde Beaudoin

4.4

Gaspar de CRAYER

De Heilige Carolus Borromeus deelt de heilige communie uit aan de pestlijders van Milaan

Omstreeks 1668

Olieverf op hout

Nancy, Musée des Beaux-Arts

Deze schets vormt een kernfase in het creatieve proces van de kunstenaar. Gaspar de Crayer past voor deze studie de rastertechniek toe, met de bedoeling ze te gebruiken voor de realisatie van het uiteindelijke, veel grotere werk, dat eveneens in het Musée des Beaux-Arts van Nancy wordt bewaard. De heilige Italiaan, in het midden, wordt bijgestaan door enkele geestelijken en diakens en deelt de communie uit aan Milanezen die door de grote pestepidemie van 1576 getroffen zijn.

Gaspar de Crayer, *De Heilige Carolus Borromeus deelt de heilige communie uit aan de pestlijders van Milaan*, h/t, Nancy, Musée des Beaux-Arts / © Stad Nancy, P. Buren

4.5

Gaspar de CRAYER

De Heilige Benedictus, de Heilige Bernardus van Clairvaux en de Heilige Robert van Molesme

Omstreeks 1668 - Bruine en witte olie, met penseel, op papier
Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

De drie hier voorgestelde heiligen worden gezien als de voornaamste grondleggers van de cisterciënzerorde. Met deze schets bereidde de Crayer het onderste deel voor het van het retabel dat hij voor de kerk van de cisterciënzerabdij van Nazareth-lez-Lierre schilderde en dat nu in Antwerpen wordt bewaard.

Gaspar de Crayer, *De Heilige Bernardus gevoed door de borst van de Maagd in aanwezigheid van verschillende heiligen*, h/t, Antwerpen, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten / © KIK-IRPA, Brussel

4.6

Gaspar de CRAYER

De marteldood van de Heilige Petrus

1645-1650 - Olieverf op hout
Rotterdam, Museum Boijmans van Beuningen

4.7

Gaspar de CRAYER

De Maagd en het Kind Jezus vereerd door verschillende heiligen

Omstreeks 1646 - Olieverf op doek
München, Alte Pinakothek

4.8

Gaspar de CRAYER

De Hemelvaart van de Heilige Catharina van Alexandrië

1645-1650
Olieverf op doek
Edinburgh, National Galleries of Scotland. Aangeboden door Alexander Wood Inglis

Sint Martinus deelt zijn mantel met een bedelaar

Omstreeks 1620 ?
Tekening met veer en grijze inkt, penseel en bruinrode inkt
Gent, Museum voor Schone Kunsten

Maria-Hemelvaart in aanwezigheid van de gilde van de Kruisboogschutters van Brussel

Eind jaren 1620
Veer en bruine inkt, bruine lavis, zwarte steen, rastertechniek met grafiet
Parijs, Fondation Custodia, collectie Frits Lugt

De Heilige Maagd omringd door heiligen

Tekening met veer, bruine inkt, aquarel, gouache en pastel
Gent, Museum voor Schone Kunsten

Het martelaarschap van de Heilige Dorothea

Omstreeks 1640 ?
Tekening met veer op papier, opgeluisterd met lavis van bister
Gent, Museum voor Schone Kunsten

De wonderbare visvangst

Omstreeks 1643
Veer, bruine inkt, lavis en witte hoogsels
Parijs, Fondation Custodia, collectie Frits Lugt

De Heilige Maagd en het Kind aanbeden door heiligen

Eind jaren 1640?
Tekening met penseel en bruinrode inkt
Gent, Museum voor Schone Kunsten

De Heilige Maagd en het Kind aanbeden door heiligen

Omstreeks 1645-1650 - Tekening met veer
Gent, Museum voor Schone Kunsten

De Heilige Maagd en het Kind aanbeden door heiligen

Eind jaren 1640 ? - Tekening met penseel en bruinrode inkt
Gent, Museum voor Schone Kunsten

De aanbidding door de herders

Tekening met veer, bruine inkt en lavis van bruine inkt
Gent, Museum voor Schone Kunsten

Naar **Titiaan** (omstreeks 1488 – 1576)

Madone Pesaro

Veer en penseel met rode inkt
Gent, Museum voor Schone Kunsten

Armida en Rinaldo

Omstreeks 1650 - 1660
Tekening met veer, bruine inkt, lavis van bruine inkt
Gent, Museum voor Schone Kunsten

Tancredi doopt Clorinda

Tekening met veer, bruine inkt, lavis van bruine inkt en zwarte steen
Gent, Museum voor Schone Kunsten

5.1

Gaspar de CRAYER

Christus op het kruis, omringd door priester Jan Mijtens (?) en de rectoren van het begijnhof van Brussel

1630-1640 ?
Olieverf op hout

Brussel, Museum van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn

In een klimaat van militant katholicisme, in de 17e eeuw, werden groepsportretten van de leden van religieuze congregaties zeer gewaardeerd. Gaspar de Crayer schilderde dit werk ongetwijfeld in opdracht van het begijnhof van Brussel. De lekenbestuurders van deze gemeenschap zijn verenigd rondom Christus op het kruis: het lijkt of ze Zijn kruisiging bijwonen. Eén figuur treedt in dit tafereel naar voren: een priester gekleed in een wit koorhemd, mogelijk gaat het om Johannes Mijtens.

5.2

Gaspar de CRAYER

De opvoeding van de Maagd Maria

Omstreeks 1645
Olieverf op doek
Nantes, Musée d'Art

5.3

Gaspar de CRAYER

Joachim en Anna met de jeugdige Maagd Maria

1644
Olieverf op doek - Links onderaan gesigneerd en gedateerd.
Recklinghausen, Kunsthalle

Op dit zeer gedetailleerde doek zien we, in een paleis in klassieke architectuur, Anna, de moeder van de Maagd Maria en haar man Joachim, die hun jonge dochter aan God toevertrouwen. De Crayer, die ook uitblonk in het schilderen van ornamenten en sieraden, bewijst zijn talent hier met de manier waarop hij bloemen, tapijten en edelsmeedwerk weergeeft. De invloed van Rubens is vooral merkbaar in het compositieschema met diagonalen die elkaar snijden, en verticale lijnen waarlangs de hoofdpersonages staan.

5.4

Gaspar de CRAYER

De jeugdige Heilige Maagd door engelen getooid in het bijzijn van Joachim en de heilige Anna

Olieverf op doek

Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

Dit doek werd gerealiseerd voor de kerk van het klooster van de zusters augustinessen van Brussel. De jeugdige Heilige Maagd, door engelen getooid, staat centraal in de ruimte. Haar moeder Anna en haar vader Joachim richten hun blik naar de hemel om aan te geven dat ze de goddelijke missie van hun dochter aanvaardden. Dit werk maakt deel uit van een monumentaler kunstwerk, dat in de Sint-Stefanuskerk van Gent wordt bewaard.

Gaspar de Crayer, Joachim en Anna met de jeugdige Heilige Maagd in aanwezigheid van verschillende heiligen, omstreeks 1644, h/t, Gent, Sint-Stefanuskerk / © KIK-IRPA, Brussel

5.5

Gaspar de CRAYER

Ecce Homo

Tussen eind jaren 1640 en 1656

Olieverf op doek

Wenen, Kunsthistorisches Museum

Een zittende Jezus met een doornenkroon houdt in zijn handen een rietstengel, waarmee hij geslagen zal worden. We zien het begin van het Lijden van Christus, zoals het door het Nieuwe Testament wordt verteld. Nadat Pontius Pilatus Jezus heeft veroordeeld en geselsd, levert hij Hem in deze staat van fysiek lijden over aan de massa en spreekt daarbij de Latijnse woorden *Ecce Homo*, wat wil zeggen: "Zie de mens". Twee engeltjes houden een doek klaar die ze over Zijn schouders willen hangen als willen ze zijn pijn stillen.

5.6

Gaspar de CRAYER

De Heilige Familie met de kleine Heilige Johannes de Doper (modello)

Omstreeks 1653

Olieverf op hout

Antwerpen, The Phoebus Foundation

5.7

Gaspar de CRAYER

De Heilige Familie met de kleine Heilige Johannes de Doper

Vermoedelijk geschilderd in 1653 - Olieverf op doek

Firenze, Gallerie degli Uffizi

Dit schilderij maakte net als *Ecce Homo* deel uit van de collectie van Leopold Willem van Oostenrijk. Deze Heilige Familie tooide het privéoratorium van de aartshertog in zijn paleis in Brussel. Ongewoon in het werk van de Crayer is dat deze Heilige Familie ook voorgesteld is in een gravure, die niet gerealiseerd werd op basis van dit schilderij, maar op het *modello* dat hier wordt weergegeven.

5.8

Gaspar de CRAYER

De Heilige Maria Magdalena doet afstand van wereldse ijdelheden

Olieverf op doek
Valenciennes, Musée des Beaux-Arts

Op dit schilderij is Maria Magdalena, die haar haar wil afknippen, zeer origineel is weergegeven. Door dit uitgesproken symbolische gebaar neemt de voormalige zondares definitief afstand van een leven vol uitspattingen, gematerialiseerd door weelderige stoffen en sieraden, om zich volledig aan God te wijden. Het doodshoofd op de voorgrond verwijst onomwonden naar de kortstondigheid van ons bestaan.

5.9

Gaspar de CRAYER

De Heilige Maria Magdalena doet afstand van wereldse ijdelheden

Olieverf op doek
Antwerpen, The Phoebus Foundation

5.10

Gaspar de CRAYER

De Heilige Johannes de Evangelist op Patmos

Omstreeks 1649 - 1669
Olieverf op doek

Gent, Museum voor Schone Kunsten

Voor deze Heilige Johannes op het eiland Patmos kiest Gaspar de Crayer voor een engere kadering van het personage. De Heilige wordt maar tot aan het middel voorgesteld, met de rug leunend tegen een rots en de ogen naar de hemel gericht. Wat de figuur van Johannes betreft, is de invloed van Rubens duidelijk voelbaar: de Heilige heeft dezelfde trekken als in het "Michielsens"-triptiek, dat de meester omstreeks 1617 voor de kathedraal van Antwerpen schilderde.

5.11

Gaspar de CRAYER

De Heilige Johannes de Evangelist op Patmos

Olieverf op doek
Leuven, M-Museum

De Heilige Johannes de Evangelist wordt hier voorgesteld als schrijver van de Openbaring, het laatste boek van het Nieuwe Testament, geschreven op het eiland Patmos. Hij is vergezeld van zijn attribuut, de adelaar. Met een veer in de ene en een boek in de andere hand is hij getuige van een visioen in de gestalte van een vrouw die op een wassende maan zit. Deze verschijning is als een koningin uit de hemel en doet denken aan de Maagd Maria.

03 5.12 03

Gaspar de CRAYER

De Verrijzenis van Christus

Omstreeks 1666-1669

Olieverf op doek

Gent, Museum voor Schone Kunsten

Met deze eenkleurige studie bereidt De Crayer *De Verrijzenis van Christus* voor, een schilderij dat oorspronkelijk werd opgehangen boven de grafsteen van de kunstenaar, in een van de kapellen van de Dominicanenkerk in Gent, die in 1862 werd vernield. Hoopte Gaspar de Crayer met dit beeld van de zegevierende Christus zijn heil na zijn dood veilig te stellen?

03 5.13 03

Angelus DE BAETS (Evergem, 1793 – Gent, 1855)

Binnenaanzicht van de Dominicanenkerk

1833-1845

Olieverf op hout

Privécollectie

Gaspar de Crayer werd op 27 januari 1669 begraven. Op dit 19e-eeuwse schilderij van het interieur van de Gentse Dominicanenkerk plaatst de Gentse schilder Angelus de Baets de grafsteen van De Crayer in het midden van het schip. Dat is echter niet juist. Uit archiefdocumenten blijkt dat hij wel degelijk in deze kerk werd begraven, maar in een aan de Heilige Rosa gewijde kapel.

Musée de Flandre
26 Grand Place BP 38
59670 Cassel

museedeflandre.fr

